

військово-історичний АЛЬМАНАХ

2007 р.

Число 1 (14)

військово-історичний альманах • 2007 р. • число 1 (14)

**ЗАОХОЧУВАЛЬНА ВІДЗНАКА МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ –
МЕДАЛЬ “15 РОКІВ ЗБРОЙНИМ СИЛАМ УКРАЇНИ”**

Медаль встановлена наказом Міністра оборони України від 6 квітня 2006 р. № 174. Виготовляється з білого металу і має овальну форму, утворену вінком з дубового листа. У центрі – зображення прямого рівнораменного хреста з розбіжними сторонами малинової емалі. Посередині хреста – круглий медальйон із зображенням головного елемента великого Державного Герба України на синьому емалевому тлі. Під хрестом напис у два рядки: „1991 – 2006”. Медальйон обрамовано фігурною стрічкою жовтого металу, на якій у верхній частині напис „За Україну”, у нижній – „За її волю”. Усі зображення і написи рельєфні, пружки хреста жовтого металу. Розмір відзнаки: висота – 37 мм, ширина – 28 мм.

Зворотний бік медалі плаский з написом у три рядки „Збройні Сили України”.
Стрічка відзнаки шовкова муарова синього кольору з трьома поздовжніми малиновими смужками в центрі й жовтими смужками з країв стрічки.
Планка відзнаки – металева пластинка, обтягнута відповідною стрічкою. Розмір планки: висота – 12 мм, ширина – 24 мм.

З ПЕРЕДІСТОРИЇ УКРАЇНСЬКОЇ АРМІЇ НОВІТНЬОЇ ДОБИ

90 років тому відбулися три Всеукраїнські військові з'їзди. Останній з них, проведений 2 – 12 листопада 1917 р., ухвалив рішення домагатися проголошення України демократичною республікою.

На світлині (с.1 обкл., фрагмент): голова Української Центральної Ради М. Грушевський, голова Генерального Секретаріату України В. Винниченко й голова Українського генерального військового комітету С. Петлюра серед делегатів III Всеукраїнського військового з'їзду під час урочистостей на Софійській площі в Києві.

**ПОЧЕСНІ НАГРУДНІ ЗНАКИ НАЧАЛЬНИКА ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ –
ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧА ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ**

„За доблесну військову службу Батьківщині”

За досягнення у військовій службі”
I ступеня II ступеня

„За вірцевість у військовій службі”
I ступеня II ступеня III ступеня

„За самовіддану працю у Збройних Силах України”

ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНИЙ

АЛЬМАНАХ

Засновник – Центральний музей Збройних Сил України

Річник VIII

Число 1(14)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Віктор АЛЕЩЕНКО, Олександр АРТЕМОВ, Жанна ДЕНИСЮК,
Віктор КАРПОВ (*головний редактор*), Ніна КОВТАНЮК, Денис КОЗАК,
Сергій ЛИТВИН, Дмитро МАЛАКОВ, Олексій ПРОЦЕПКО,
Володимир РЕПРИНЦЕВ, Олександр РИБАЛКО (*заступник головного редактора*),
Олександр СКРЯБІН (*заступник головного редактора*), Дмитро ТАБАЧНИК,
Анатолій ЧАЙКОВСЬКИЙ, Ігор ЧИЧКАНЬ (*відповідальний секретар*)

Київ

2007 р.

З М І С Т

ІСТОРІЯ

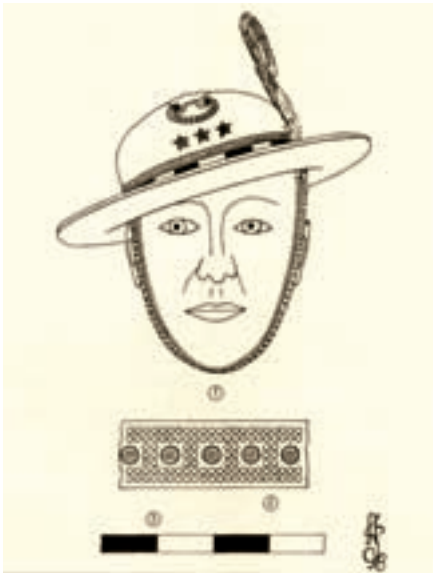
Михайло КОВАЛЬЧУК
Чисельність Армії УНР
за Кам'янецької доби Директорії
(червень – листопад 1919 р.) 4

Мацей КРОТОФІЛЬ
Проект формування
Норманської бригади
в Армії УНР 38

Александр СМОЛІНСЬКИЙ
49-й Гуцульський стрілецький
полк Війська Польського 49

Андрій КОЗИЦЬКИЙ
Авіаційні епізоди з історії УПА 73

Володимир КОВАЛЬЧУК
Підробка документів як засіб
компрометації ворога у практиці
НКВС-МДБ 89

АРХІВ

Іван МОРЕЙ де МОРАН
Партизанський отряд
„30 квітня”
(Вступне слово, публікація
документа й примітки
Михайла КОВАЛЬЧУКА) 96

Михайло ПАВЛОВСЬКИЙ
З історії 2-го Звенигородського
партизанського загону
(*Вступне слово, публікація*
документа й примітки
Михайла КОВАЛЬЧУКА) 106

ВЕКСИЛОЛОГІЯ

Стяги штабів, частин та
підрозділів Армії УНР
зразка 1921 р.
(*Вступне слово й публікація*
документа Андрія РУККАСА) 113

ФАЛЕРИСТИКА

Віталій МАНЗУРЕНКО
Остання лицарська війна
в Європі й відзнаки
її учасникам 123

Сергій ГРАБ
Нагороди Служби
безпеки України 138

КНИГОЗБІРНЯ

„Невідома війна 1919 року”: нове
слово у дослідженні української
визвольної боротьби 150

МУЗЕЙ

Ірина ЄФИМОВА
Виставка „Солдат і зброя” 159